

نومرو : ۷۰

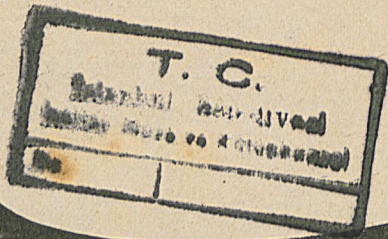
اداره خانه

ایستانبول ، جفال اوغلنده

دائرة اجتهاد

Idjtihad Constantinople

دوردنجی سنه

حریت فکریه یه خادم

نجشبنه کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص : الرهای صفا

۴ تموز ۱۳۲۹

آبونه

سنه لك آلتی آیلق

تورکیا ایچین ۴۰۰ غروش ۲۵ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۰ فرانق ۶ فرانق

نسخه سی ۵۰ یاره

ترقی یوللری و چاره لری

هکیملی آط ۱۲ نیشان ۳۲۹

بوندن اون بش سنه قدر اول اسکدارده صله جقده کی خانه ده اوطوریوردق. براقشام قومشومن مصطفی رفیق بک بکا برکوچک کتاب ویردی. بو مینی مینی کتاب مجار حکومتک یاخود ملتک بیکنجی سنه دوریه تأسیسی تجیل و اعلان ایچون بودا - پشته ده کشاد ایدیله جک سرکی عمومینک ره قلامی، اعلانی ایدی. موجودیتی، استقلالی علم و معرفته مدیون بولندیغنه واقف برملتک برعید ملی اعلان ایچون مراجعت ایده جکم وسائط دخی علم ووقوفه استناد ایتک ضروری بولندیغندن، مجارلرده بو کتابی، اولا مجار ملتک اصل و منشئی کوسترمک و صکره نصل نقل مکان ایتدکلری ودها صکره الیوم واصل اولدقلری درجات ترقی وتمدنی نصل حاصل ایتدکلری و بو خصوصه مراجعت و یاخود استعمال ایتدکلری اصول و طریقلری ذکر ایتک صورتیه یازمشلر، و بر مسئله یی تشریح و افهام خصوصنده فوق العاده یاردمی اولان مقایسه طریقی التزام ایده رک اوکتابده دیمشله که :

مجارلر ایله ترکر بر اصل و محلدن نشئت ایتش، عین مجبوریته حیاتیه قارشوسنده بولنش و عین وسائط و یوللره مراجعت ایتش ایکی قوم، ایکی ملتدر. یعنی هرایکیسی ده آسیای کبیر اورطه لرندن غربه طوغری هجرته مجبور اولمش ایکی کتله ملیه در. بز مجارلر، حزر یعنی قاسی دکرینک شمال جهتی تعقیب ایله شمیدی روسیه مالکی کچرک لهستانه داخل اولمش، و بناء علیه خرسیتانلق ایله تماسه کله رک دین عیسوی یی و بودینک ایجاباتی اخذ ایتش اولدیغمز حالده؛ بزدن بر خیلی سنه صکره هجرت ایدن ترکر بجر حزرک جنوب طرفی تعقیب و ایرانی کچرک کوچک آسیایه و مزوپوتامیایه داخل اولمشلر و اورلرده اسلامیت یعنی دین محمدی تابعلری و سالکریله التصاق پیدا

ایدرك دين اسلامي قبول ايتمشلر در. بواثنالرده مجارلر ایله ترکرک و قوف و مدینتلی بیننده بیوک بفرق اولیوب، هرایکیسک پرنسپلری و عادات و تعاملاتی یکدیگرینک همان عینی اولدیغی کی، هر حالده بو معلومات ووقوف یعنی مدینت دخی اوزمان و بلکه حالا آسیای کبیرک او قسم خلقی اره سنده جاری و منتشر آسیا مدینت مخصوصه سی ایدی. = بو مدینتک او زمان نه کی بر شی اولدیغی کوروب اکلامق ایچون بوکون آسیای وسطا خلقی کوروب براز تتبع ایتک، و بو یولده بر پارچه ده ایلری کیدمک استه نیلور ایسه، قره دکر ایله بجر حزرده ایکی دکر سیاحتی ایله باطوم - باکو - و بجر حزرک شرق ساحلنده واقع قراسنو وورسق شهرندن را کب اولمق و مرو، بخارادن کچمک اوزره خوقندن ازربایجانده قدر ایکی شمندوفر سیاحتی یایمق؛ و بو سیاحتی ایسیق کول کنارلینه قدر توسیع ایتک کافیدر. بویله بر سیاحت بز غرب ترکلری ایچون پک چوق جهتلر ایله علم آموز و عبرت انکیز اولور. = بوا یکی ملتن یعنی ترکر ایله مجارلردن هر بری وطن و منشأ اصلیلرندن غربه طوغری اوزراقلاشدق، او زمانه مخصوص اولان فقط هر حالده آسیا مدینت و صور تفکریه ابتدایه سنه فائق اولان اوروپا و غرب معارف و مدینتی قارشوسنده بولندیلر. معافیله اویویوک آسیانک طوغری و صاف فکر و اخلاقی، رومانک مشوش و مغشوش اخلاقی و فحش آلود عاداتنه غلبه ایدرك هرایکی ملت مختلف جهتلرده، مختلف ملتلر اوزرینده عظیم مظفیریات و غلباته نائل اولمشلر و بویله جه اخلاقسز و ادابسز اقوام اوزرینه اجرای حکم و نفوذده موفق اولمشلر در. فقط علم ووقوفی تقدیر و بو خصائل اخذ، تمیل و ایجاده محبت ودها طوغریسی بدویتدن زیاده مدنی یشامغه میال و هوسکار اولان اوروپا خلقی هنددن، چیندن، شرقدن و جنوبدن یاواش یاواش فقط علی الدوام انتشار ایدن معلومات و مدینت دیمک اولان رفاه سعادت نفحه لرینی حسن تلقی ایله اکتساب مدینت ایتکه

باشلادیلر. زمان جاهلیت اثار باقیه سندن استدلال ایتدکاری
انواع افکار و تصوراتی فعلیاته قلب ایله و برچوقلرینی تقلید
ایتمک صورتیله تمدن ایتدیلر. بوتون بو زمان طرفنده
اسیای وسطی مهاجرلری اولان مجارلر ایله ترککر عظیم
بربادره برخارقه قارشوسنده بولنمش برجاهل کی مهوت
و حیران قالدیلر. و بو حال بر قاق عصر بویله دوام
ایتدی.

مجارلرده مبدأ انباه

مجارلر ربقة اسارتدن قورتلق ایچون چارملر آرادقلری
صره لرده، دیگر ملتلرک بو خصوصده مراجعت ایتدکاری
اصول و وساطتی تحری و تدقیق ایتدیلر. کوردیلر که!
معارف و معلومات، فسون و جهالته دائماً غلبه ایدیور.
مدنیت و رفاه - ارککلری قادینلر منزله عجز و ضعفه
ایندیرمامک، و عندالاقضا دیگرینک راحت یشامه سی
ایچون کندوسنک استحقار و ترک حیات ایده بیلمه سی
درجه سنده برمدنیت - موجودیت مایه یعنی بن و بز دیه
بیلمک ایچون یکانه چاره ویولدر. بناء علیه تمدن ایچون
کندیلرندن ده مدنی ملترده قبول و تطبیق ایدلمش اولان
اصوللری اخذ و قبوله قرار ویردیلر.

— فقط بومدنیتری نرهدن و نصل اخذ ایتدیلر؟ —
«اطلبوا العلم ولو کن بالانصین» — علم چینه ایه
بیله کیدک اونی الک. بناء علیه مجارلر کیتدیلر جنوبدن
وغربدن علمی آلدیلر. حضرت محمد (صالح) حضر -
تلرینک امر شریفلرینی بو صورتله فعلاً و عملاً اجرا وایفا
ایدن مجار قومی بوکون علم و عرفان، وقوف و مدنیت
جهتیه سائر اقوام غریبه یه میدان او قوم مقده در.

او کوچک کتاب، او مجار سرکبسنک اعلانی
دیورکه: — بو صورتله ایکی یوز سنه مجارستان اروپای
غربی و جنوبی یه، عددی هر سنه تراید ایتک اوزره، ایلمک
سنه لرنده بیک و صوک سنه لرنده یوز بیک ارکک و قیز کنج
چو جق کوندردی. بونلر غرب مکتبلرنده طلبه لک
و قابر یقه و صنعتخانه لرنده چراقلق ایده رک تحصیل علم

و صنعت ایتدکدن صکره مملکتلرینه عودت ایتدیلر.
مجارستانک بوکون مشهود اولان ترقی و مدنیتی
تأسیس ایتدیلر. و بو صورتله انسانلرک شرقی و غربی
اوله لرینک اکتساب مدنیت و رفاه حیات نقطه نظرندن
هیچ برفرقی اولیب، آنجق هر نه جهتی و سمتی اولور
ایسه اولسون، بر یرده انتشار ایتمش اولان علوم و فنون
و صنایعی یعنی وقوف و معلوماتی، بر یول بولوب، اخذ
و تمثیل ایتمه سی ایجاب ایتدیکنی ماده اثبات ایتدیلر،
و بو صورتله شرق ایله عرب آره سنده وجودی متصور
استعداد و زکا مسئله سنک موهوم بر نظریه اولدیفی
کوستردیلر.

یوقاریده دیمش ایدک که - بر حقیقی تماماً آراه
و اثبات ایچون مقایسه الکسدرمه واک طوغری بر اصولدر.
مجار کتایی مجارلر ایله ترککاری مقایسه ایدیور
دیورکه: — بوکون مجارستانه کان بر مدنی آدم،
مجارستانده صنایع مدنییه یعنی معماری، هیکتراشلق،
ماکنه الکتریک و سائر کی معارف و معلومات مدنییه
پایه بیله جکی بوتون مبانی و ادواتک مجار دماغلری، مجار
علمی، مجار قوللری واسطه سیله یابلمش و بوتون اولور
صنایع نمائیه سیله عین وزن و مقیاسده موفق اولمش بولور.
حتی مجارلر مغنویات و مجرداتده یعنی هیچ بر ثابت مقیاس
و میزانه تابع اولمیان معلومات و خصوصاتده دخی اورولاندن
کری قالماش اولدقلرینی ادعا ایدیورلر.

ترکرک ترقی ایده مامسنک اسبابی

مجارلر وقوف و علمی و بونک نتیجه سی اولان
مدنیت مادییه یی اوروپایه قادین ارکک میلیونلرجه طلبه
و چراق کوندرمک صورتیه اورادن اخذ ایتمش
اولدقلری و ترکرار ایه بو جهته اصلاً اهمیت ویرمدکاری
و حتی بر زمانلر اوروپانک کوبکی دیمک اولان و یانه
قدر کیتدکاری و مجارستانی باشند باشه استیلا
ایتدکاری حلاله، اوروپا معارف و مدنیته یی
تنزل دک، بلکه اندن اجتناب ایتدکاری ایچون بوکون

اوله جغه قناعت حاصل ایتمش ایسهك بلا افاغه وقت اورایه یوز بیکلر ایله طلبه کوندرملی یز .

اوروپایه چوق طلبه کوندریر ایسهك ملت آره سنده طریق تمدن و ترقیه کیرمش چوق آدمه مالک اولورز . بر ملت اول امرده طریق مدنیتده ایلیله مک صورتیه محافظه موجودیت ایدر . بوکا دایمارقه بلجیقا ، هولاندا اسویجره پک کوزل مثال اولور . طریق مدنیتده ترقی ایده مامش ملتلرک اردولری و دونمالری نه قدار قوتلی اولور ایسه اولسون برکون مطلقاً محکوم انقراضدر . بوکاده ترکیا حتی اسپانیا و پورتکیز مثال اوله بیلیر . زیرا :

اردوی ، مدنیت متحد برشکه صوقار ، انی مدنیت تسلیح ایدر ، انک هر بر نفرینه وطن و موجودیت ملیه ایچون قانی ، جانی فدا ایتک عشقی ویرر . بش میلیون لیرا ثروته وارث برانکلز کنجه ترانسوال چوللرنده فدای جان ایتک حسنی انجق مدنیت و حقیقته وقوف بخش ایتشددر . بوکا بویله جه قانع اولک ، بوخصوصده شبهه یه زره قدر محل یوقدر . فقط آه جهالت ! شمدی بونی اوقویان برعثائل کنجی و حتی اختیاری ، اوانکلزلرک بویله هندلرده ، چینلرده ، امریقانک آتشی چوللرنده ، قطبلرک بوز دریا لرنده ترك حیاتی اختیار ایتملرینی نه منفعتلره ، نه مقصدلره ، نه فکر واملره ، نه مایوسیتلره اسناد و عطف ایده جکدر . فقط خایر ! اوله دکدر .

او انکلزیه ، او فرانسزه او فداکارلغی یاپدیران مدنیتر . مدنیت انسانلرده برغرور ملی حسی او یاندیرر . ایشه بو حس اولره بونک کبی دهانجه نیجه فداکارلقلر یاپدیرر . فقط بونک بویله اوله بیله جکی ده مدنیتده برخیلی ترقی ایتمکه اکلاشیلیر ، انسانک کندنده بویله برغرور برداعیه تفوق فکر و حسی او یانمالی که ، اوکی قداکارلقلرک اسبابی اکلایه بیلسون . قطب شمالی یا خود جنوبی کشف ایده جکم دیه شمال آبولرینه کندی پاره لتان یا خود بوزلر ایچنده ترك حیات ایدن ، یروزی انسانلره تیمورمش کبی هواده اوچه یم دیرکن دوشهرك پارچه پارچه اولان

بویله ترقیدن و مدنیتردن محروم قالمشلردر ، دییور . بوخصوصده کندیلرینک سالک اولدقلری دین محمدینک یا کلش اکلاشلمش بعض احکامنک بیوک دخلی اولمشدر . یعنی مسلمانلر اوروپالیلره ضلالتده قالمش اقوام نظریله باقدقلرندن ، کنجلرینی و چو جقلرینی اوروپایه کوندرلر ایسه ، اولرک دخی عین ضلالتده دوچار اولاجقلری قورقوسیه بوندن توقی و اجتناب ایتشلر ، حالبوکه اونو تمشلرکه ، انلرک پیغمبرلری ، کندیلرینی ، اوروپایه نسبتاً - یعنی انجیلی ولو خجراً کندیلرینه کتاب اوله رق قبول ایتمش ملتلر زدلرینه دکل - قیلره ، طاشلره ، و آتشلره طایینان و بناء علیه عبده اصنام و اوتان اولان وهر حالده بر کتاب سماوی یه مالک و سالک اولیان اقوام و ملتلر نزدینه یعنی « چینه » علم و معرفت تحصیلنه سوق ایتمش ایدی . - اطلبوا العلم ولو کان بالصدین -

نه تأسف ایدیله جک حاله دوچار اولدق که ، بو امر شریف پیغمبری طوغریدن طوغری یه بزه یعنی مسلمانلره اصدار ایدلش اولدینی و بزاتک انفاذ احکامنه چالیشمق و توسل ایتک مجبوریتده بولندیغمز حالده ، بونی اصلانظر دفته المامشز . بونا قارشی : ملل و اقوام خرسیتانیه علی الخصوص اوروپالیلر امر شریف مذکوره حرفی حرفه انقیاد و توسل ایله هر زرده علم بولدیلر ایسه اورایه قوشدیلر و اونی اخذ ایتدیلر .

مادامکه علم ، صنعت و معرفت بوکون اوروپاده - تاریخاً و تواتراً امثالی سبقت ایتماش بر درجه ترقی یه واصل اولمشدر ! او حالده بزم ایچون اوروپایه طلبه کوندرمکدن باشقه هیچ بر چاره مز یوقدر . علوم و فنون و صنایعه ترقی ایتمش نه قدار ملت واریسه بونلرک کافه سی مجارلرک یاپدقلری کبی اوروپایه ویا امریقایه میلیونلر ایله طلبه کوندرمک صورتیه اودرجه ترقی یه واصل اولمشلردر .

بوکون بو دنیاده موجودیت ملیه مزک محافظه سی انجق اوروپا علوم و فنون و صنایعنی آمله ممکن

فرنك عقلنه هر بریمز نه قدر كولمشزدر !! فقط بوكون دشمن مواقعی كشف ایدهمیورز. طیاره جیلکمز ناقص دیه نه قادر فریاد ایتدك. اكر بز درجه كفایهده متمدن وصاحب وقوف ومعلومات اولسه ایدك، هواده اوچق ایچون ماكنه یاییلیورمش دیه قولاغمز برلاف كلدیكى آنده، اوزرده یاییلیور ایه همان اورایه قوشار، ممكن اولدیغی قدر چالیشیر، چبالار، اوکا دائر معلومات استحصال ایدر ایدك. واكر دهها زیاده مدنی اولسه ایدك همان طیاره اعمالنه تشبث ایدر، آنی ترقی ایتدیر، وشمدی بوتون طیاره لر میز کندی مملکت مزده کندی معدن لر میزدن کندی اللرمزایله یاپار وخارجه محتاج اولماز ایدك. فقط هیات! دهها قازمه كورك یاهجق دمیری مملکت مزده چیقارمغی بیلمیورز. كمورلر میزی ایشلده میورز. نهایت یاهجغمز یوللری شوسه لری یایمق ایچون ایجاب ایدن قازمه وكورکی کندیمز اعمال ایدهمیورز. اورویاه عرض افتقار ایدیورز. الیز بوكرمزده ملول محزون، حتی بعض کره پاره مز دخی اولدیغی حالده فرنكك قارشوسنده بیون بوكوب كورك قازمه ویرمه سی ایچون کندیسنه رجا ومنت ایدیورز. اكر مدنی ایسهك بو لوازمکی كندك یاپ. حضرت پیغمبر بیورمش كه: سؤال، یول صورمق معناسنه استعمال ایدلیدیكى حالده بیله موجب حجالندر. ذل سوالی ارتكاب نه قادر موجب حجالندر؟ اشته مدنی بز قویروقلی ستره كیمك، بالورده دانس ایتك ایچون ایسته میورز. آنجق عاقل، فطین كار ومنفعتی وضرر وزیاتی مدرك موجودیت ملیه سنی تأمین ایده جك وسائلی احضار واستعماله مقتدر و بناء علیه سائر ملتلر مواجهه سنده بر موقع عز واحترامه لایق بر ملت، بر موجودیت اولق ایچون ایسته میورز. آدم ایسهك، بزدهده عزت نفس وار ایسه، کندیمزی نه ایچون افریقانك سپاهی لری، آسیانك مغوللری درجه وموقعنده بر اقهلم. همان ترقی یوللرینه کیردم. مجارلر، ژاپونلر

نه یایدیلر ایسه اوپله یاپالم و یاخود هر نه یاییله جق ایسه یاپوب، هم کندیمز فردا فرد مسعود اولهلم همده موجودیت ملیه مزله آرتق اوینانه میه جق حاله کیردم.

فقط بودیدیکم شیر، هپ تحصیل علم وصنعتیغی مدنیته محتاجدر. مملکتی کشادا ایچون دمیره چوق احتیاجمز وارددر. اوروپاده کوریلن اومدنیقی دمیر وكمور حصوله کتیرمشدر!

تیمور وكمورك طور اقدن نصل چیقاریله جغنی کیمدن ونزهدن اوکره نهلم؟ صکره بونی تصفیه ایتسنی وچلیك یایمه سنی کیمدن ونه وجهله اوکره نهلم؟ شوراسنی سویلیه میمكه: بوبیوك علم وفنلره محتاج صنعتلری، حساب وهندسی... والخ بوراده تحصیل ایتمش بش اون کشی بی اورویاه كوندرسك صورتیله اوکر تیله مز. بونلر اوراده یعنی اوروپاده او عظمت و تحالف وسائط و عملیات قارشوسنده مبهوت وحیران قاله رق و عملیاتك هیچ بر جهتنه یعنی نهفی ونهده عملی طرفلرینه عقل ایردیر میهرك، عادتا هیچ بر شیئی اوکره نه میهرك عودت ایدرلر، بوراده دخی اوتحصیللرندن هیچ بر نتیجه حاصل ایدهمزلر. بوكی صنایع عالیهنك تحصیلی مقدمات علوم وفنون طوغریدن طوغرییه اوروپاده تحصیل ایده جك کنجاره وحی چوجقلره موعوددر. عادتا بر فابریقه نك بیوك مهندسی ومدیرلری وقیله نصل یتشمش والان یتشمكه ایسهلر، اوپله یتشمك صورتیله ایلروده برایش حصوله کتیره بیلرلر. بونك خلافتده تشبث ایدیله جك هر تدبیر مأیوسیه منجر اولور. نصل كه شمدییه قدر بو یوله ایدلمش تشبثلردن هیچ بر نتیجه عملیه استحصال اولنه مدی.